

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

УДК 37.091.3:004.8

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.16761095>

**Інноваційні підходи до навчання академічної доброчесності
за допомогою технологій штучного інтелекту**

Шестакова Світлана Олександрівна,

кандидат філологічних наук, доцент,

завідувач кафедри державно-правових дисциплін та українознавства,

Сумський національний аграрний університет,

м. Суми, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-4640-0379>

Прийнято: 25.07.2025 | Опубліковано: 07.08.2025

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена потребою переосмислення підходів до навчання академічної доброчесності в умовах стрімкої цифровізації освіти та активного впровадження технологій штучного інтелекту (далі – ШІ) в освітній процес. Сучасні генеративні моделі, автоматизовані реферативні системи й текстові асистенти надають учасникам освітнього процесу нові можливості, але водночас загострюють питання етики, зокрема в контексті самостійності виконання завдань і дотримання академічних норм. **Метою** статті є теоретичне обґрунтування та аналіз потенціалу використання інструментів штучного інтелекту в процесі формування академічної доброчесності, а також розроблення пропозицій щодо педагогічних підходів та кейсів їх інтеграції в освітнє середовище з урахуванням переваг і можливих ризиків. У дослідженні застосовано комплексний **методологічний** підхід, що охоплює порівняльний аналіз наукової літератури та сучасних публікацій у сфері академічної

доброчесності й штучного інтелекту. За допомогою методів синтезу та узагальнення було систематизовано наявні теоретичні положення, виокремлено провідні інноваційні практики та оцінено їхні переваги в контексті формування доброчесного освітнього середовища. **Результати** аналізу свідчать, що інтеграція інструментів штучного інтелекту в процес формування академічної доброчесності сприяє глибшому розумінню здобувачами освіти цінності етичних принципів, активізує особистісне ставлення до цієї теми та посилює мотивацію дотримуватися норм академічної чесності. Адаптивні навчальні модулі, створені з використанням ШІ, дозволяють урахувувати індивідуальні потреби й рівень підготовки здобувачів, що істотно підвищує ефективність освітньої взаємодії. **У висновках** наголошено, що штучний інтелект у навчанні академічної доброчесності має розглядатися не як альтернатива викладачеві, а як інструмент, що розширює його можливості. Перспективними визначено напрями, пов'язані з розробленням моделей етичного супроводу використання ШІ в освіті, підвищенням цифрової етичної компетентності викладачів, а також інтеграцією етичних принципів у функціонал освітніх платформ, що базуються на ШІ. Особливий акцент зроблено на необхідності збереження гуманістичної спрямованості освітнього процесу в умовах технологічного поступу.

Ключові слова: штучний інтелект, цифрова етика, критичне мислення, академічне письмо, запобігання плагіату, академічне шахрайство, моделювання ситуацій, інноваційні освітні технології.

Innovative Approaches to Teaching Academic Integrity Using Artificial Intelligence

Svitlana Shestakova,

PhD, Associate Professor, Head of the Department of State and Legal Disciplines and Ukrainian Studies, Sumy National Agrarian University, Sumy, Ukraine, <http://orcid.org/0000-0003-4640-0379>

***Abstract:** The relevance of the study is determined by the need to rethink approaches to teaching academic integrity in the context of rapid digitalization of education and active introduction of artificial intelligence (hereinafter referred to as AI) technologies into the educational process. Modern generative models, automated abstract systems, and text assistants provide participants in the educational process with new opportunities, but at the same time raise ethical issues, particularly in the context of independent task completion and compliance with academic standards. The **purpose** of the article is to provide a theoretical justification and analysis of the potential for using artificial intelligence tools in the process of forming academic integrity, as well as to develop proposals for pedagogical approaches and cases for their integration into the educational environment, taking into account the advantages and possible risks. The study employs a comprehensive **methodological** approach that includes a comparative analysis of scientific literature and contemporary publications in the field of academic integrity and artificial intelligence. Using synthesis and generalization methods, existing theoretical positions were systematized, leading innovative practices were identified, and their advantages in the context of forming an ethical educational environment were assessed. The **results** of the analysis show that the integration of artificial intelligence tools into the process of forming academic integrity contributes to a deeper understanding of the value of ethical principles by*

*students, activates a personal attitude to this topic, and strengthens the motivation to adhere to the norms of academic honesty. Adaptive learning modules created using AI allow for the individual needs and level of preparation of students to be taken into account, which significantly increases the effectiveness of educational interaction. The **conclusions** emphasize that artificial intelligence in teaching academic integrity should be viewed not as an alternative to teachers, but as a tool that expands their capabilities. Promising areas include the development of models for ethical support for the use of AI in education, improving the digital ethical competence of teachers, and integrating ethical principles into the functionality of AI-based educational platforms. Particular emphasis is placed on the need to preserve the humanistic orientation of the educational process in the context of technological progress.*

Keywords: *artificial intelligence, digital ethics, critical thinking, academic writing, plagiarism prevention, academic fraud, situation modeling, innovative educational technologies.*

Постановка проблеми. Сучасна система освіти зазнає значних трансформацій під впливом цифровізації, глобалізації та активного впровадження новітніх технологій, серед яких особливу увагу привертає ШІ. Його використання в академічному середовищі зумовлює як появу нових можливостей для оптимізації освітнього процесу, так і низку викликів, зокрема в контексті збереження академічної доброчесності. Остання як фундаментальна засада якісної освіти опиняється під тиском відкритого доступу до генеративних технологій ШІ, які потенційно можуть бути використані для порушення етичних норм, зокрема плагіату, фальсифікації або маніпуляції результатами освітньої діяльності.

Попри це, ШІ розглядається не лише як загроза, а і як перспективний інструмент, який за умови етично виваженого підходу може сприяти

формуванню культури академічної доброчесності. Потенціал використання таких технологій у цьому напрямі потребує уважного аналізу як із педагогічного, так і з технологічного погляду. Насамперед доцільно дослідити, яким чином інтеграція ШІ може підтримувати розвиток етичної самосвідомості здобувачів освіти, а також які форми, сценарії та моделі його застосування є найбільш ефективними в межах сучасної освітньої парадигми.

Водночас на практиці спостерігається відсутність цілісної педагогічної моделі, що поєднувала б можливості ШІ з потребами в розвитку академічної доброчесності. Значна частина педагогів стикається з недостатньою кількістю інструментів та методичних рекомендацій щодо інтеграції таких технологій в освітній процес без шкоди для морально-етичних принципів. Отже, актуальність дослідження зумовлена потребою у формуванні науково обґрунтованих підходів до використання ШІ, які б відповідали викликам сучасного освітнього середовища та сприяли утвердженню цінностей доброчесності в академічній культурі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками академічна доброчесність визнається одним з основних напрямів розвитку системи вищої освіти в Україні та світі. Такий акцент зумовлений не лише зростанням вимог до якості освітнього процесу, а й низкою викликів, спричинених трансформаціями освітнього простору. У цьому контексті питання академічної доброчесності перебуває у фокусі постійної наукової уваги українських дослідників. Зокрема, загальні підходи до впровадження інноваційних моделей досліджень у закладах вищої освіти (далі – ЗВО) в умовах цифрової трансформації аналізують С. Соболева, Г. Різак і В. Гаврик, окреслюючи можливості використання технологій ШІ [1]. На використанні технологій ШІ для забезпечення доброчесності зосереджують увагу К. Ніколенко, О. Протас і Т. Ярмоленко, підкреслюючи важливу роль систем виявлення плагіату та автоматизованого оцінювання [2]. На необхідності

формування академічної доброчесності як невіддільної частини освітнього процесу наголошують О. Бабчинська [3] та І. Доценко [4]. Питання етичних викликів при використанні ChatGPT у науковій діяльності актуалізує М. Дубняк, визначаючи ризики автоматизації письма без належного критичного осмислення [5].

На окрему увагу заслуговують публікації, що аналізують технічні аспекти впровадження ШІ. Так, О. Зайченко та Ю. Зайченко обґрунтовують ефективність систем ШІ для виявлення плагіату [6]. Доброчесність як умову академічного успіху описують Г. Ульянова і Н. Бааджи [7].

Науковці Л. Філіпенко, О. Думанський і О. Козак роблять спробу системно поєднати ШІ з академічною культурою, формулюючи важливу тезу щодо необхідності формування нового педагогічного мислення. Автори вказують на відсутність усталених методичних підходів для інтеграції ШІ в освітній процес [8]. Вплив застосування штучного інтелекту на якість української освіти та академічну доброчесність вивчають С. Горчинський, М. Софілканич і І. Горбенко [9].

Питання впровадження нейромереж для підтримки академічної доброчесності порушує Ю. Лактіонова [10], вказуючи на недостатній рівень підготовки викладачів до ефективного використання таких інструментів. Необхідність адаптації освітніх підходів для забезпечення ефективного й етичного застосування ШІ в освітньому процесі обґрунтовують А. Андрощук та О. Малуга [11].

Вагомий внесок у дослідження навчання академічної доброчесності зробили Ю. Мельник [12], О. Внукова [13], Н. Партико [14], О. Шелевер, Л. Капітан та О. Коновалов [15]. Науковці висвітлюють переваги адаптивних платформ у персоналізації освітнього процесу, що є важливим підґрунтям для осмислення можливостей інтеграції штучного інтелекту в контексті формування академічної доброчесності.

Отже, аналіз сучасних досліджень свідчить про фрагментарність наукового дискурсу щодо інтеграції ШІ в процес формування академічної доброчесності.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Попри посилення уваги до обраної проблематики дослідження, проблема формування академічної доброчесності в умовах активного використання ШІ потребує більш ґрунтовної наукової уваги. Переважна більшість публікацій зосереджена на нормативно-правових аспектах та загальних етичних принципах в освіті, тоді як питання впливу генеративних технологій на поведінкові установки здобувачів освіти й відповідні педагогічні стратегії ще не отримали належного теоретичного й прикладного осмислення.

Зокрема, відкритим залишається питання інтеграції ШІ в освітній процес як інструменту підтримки академічної доброчесності, здатного сприяти формуванню етично сталого освітнього середовища. Недостатньо розробленими є адаптивні моделі, які враховують різний рівень етичної свідомості здобувачів та забезпечують індивідуалізацію навчання в цьому контексті.

Окремий виклик становить створення педагогічних кейсів, що не лише демонструють ситуації морального вибору, а й дають змогу моделювати процес прийняття етичних рішень із використанням технологій ШІ. В умовах стрімкої цифровізації освітнього простору спостерігається обмеженість методичних підходів, що відображають сучасні стратегії викладання доброчесності з урахуванням змін у технологічному середовищі.

Таким чином, актуальність теми зумовлює потребу в системному, міждисциплінарному підході до розробки ефективних освітніх практик, орієнтованих на підтримку академічної доброчесності в умовах посилюваного впливу штучного інтелекту. У цьому контексті наша стаття покликана заповнити наявну прогалину шляхом обґрунтування інноваційного підходу до

формування академічної доброчесності із залученням потенціалу ШІ як дієвого інструменту розвитку критичного мислення, саморефлексії та усвідомленої відповідальності здобувачів освіти.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та розроблення інноваційних педагогічних підходів до формування академічної доброчесності в здобувачів вищої освіти з використанням можливостей штучного інтелекту.

Для досягнення мети сформульовано такі завдання:

- 1) здійснити аналіз теоретико-правових засад формування академічної доброчесності із залученням інструментів ШІ та виявити освітні ризики й потенціал такого підходу;
- 2) розглянути освітні кейси з використанням ШІ для моделювання ситуацій академічного вибору;
- 3) розробити методичні рекомендації для викладачів щодо інтеграції інструментів ШІ в процес навчання етичних норм.

Реалізація зазначених завдань дасть змогу не лише підвищити рівень етичної свідомості здобувачів, а й розширити педагогічний інструментарій для забезпечення академічної доброчесності в епоху ШІ, сприяючи розвитку стійких ціннісних орієнтацій у майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Академічна доброчесність є одним з основних чинників, що впливають на якість освітнього процесу [8]. Відповідно до статті 42 Закону України «Про освіту», академічна доброчесність передбачає дотримання низки принципів, таких як самостійне виконання навчальних завдань, обов'язкове посилання на використані джерела, повагу до авторського права, а також недопущення плагіату, списування, фальсифікацій та інших форм академічного шахрайства [16].

На загальнодержавному рівні дотримання принципів академічної доброчесності регламентується низкою нормативно-правових актів, зокрема Законом України «Про освіту» [16], Законом України «Про вищу освіту» [17], Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність» [18], а також Рекомендаціями Міністерства освіти і науки України щодо запобігання та виявлення академічного плагіату [19] тощо. Ці документи формують правову основу для утвердження культури академічної доброчесності в освітньому середовищі та запобігають толерантному ставленню до її порушень.

Водночас важливою частиною реалізації відповідних принципів академічної доброчесності є внутрішня політика ЗВО, яка втілюється через розроблення локальних нормативних документів – положень, кодексів честі, внутрішніх регламентів, що конкретизують загальнонаціональні вимоги та адаптують їх до специфіки кожного освітнього закладу. Наприклад, у Сумському національному аграрному університеті розроблено Кодекс академічної доброчесності що визначає види порушень, механізми їх виявлення, порядок розгляду та можливі санкції [20]. Документ також містить чіткі критерії оцінювання академічної поведінки здобувачів і викладачів та окреслює превентивні заходи щодо недоброчесних практик.

Проте формальні регламенти мають поєднуватися з адаптацією до нових реалій освітнього процесу. У сучасному освітньому просторі академічна доброчесність стикається з новими викликами, зумовленими активним упровадженням цифрових інструментів, серед яких особливе місце посідає ШІ. Чат-бот на основі ШІ, такий як ChatGPT, є складною нейромережею, створеною для надання персоналізованої допомоги. Він може генерувати текст, відповідати на питання, імітувати діалог, уникати небажаних тем, а також підтримувати аргументовану дискусію зі співрозмовником [12]. Така багатофункціональність робить його надзвичайно популярним серед здобувачів, викладачів і дослідників.

Окрім того, завдяки ШІ підвищується обізнаність здобувачів освіти про принципи доброчесності, а також формується культурна рефлексія – здатність аналізувати власну поведінку та робити етичні висновки. Загалом, ці функції створюють цілісну систему підтримки академічної доброчесності, яка поєднує технологічні інструменти з педагогічними цілями та сприяє формуванню відповідальної, етично свідомої академічної спільноти [13]. З огляду на це, у сучасній системі освіти ШІ все активніше використовується як інструмент підтримки академічної доброчесності. Його потенціал полягає не лише у виявленні порушень, а й у запобіганні їм через освітню, аналітичну та підтримувальну функції. Завдяки ШІ здобувачі можуть краще розуміти вимоги до академічного письма, навчатися на помилках, удосконалювати свої тексти, а викладачі мають змогу швидко перевіряти завдання та виявляти недоброчесні практики.

У сучасній освітній практиці навчання академічної доброчесності значно підсилюється завдяки використанню інноваційних технологій на основі ШІ. Інтерактивні симуляції, чат-боти, гейміфікація та автоматизовані системи самоперевірки стають основними інструментами, що не лише інформують здобувачів про етичні стандарти, а й формують практичні навички відповідальної поведінки. У таблиці 1 наведено інноваційні інструменти на основі ШІ для навчання академічної доброчесності здобувачів освіти.

Таблиця 1

Інноваційні інструменти на основі ШІ для навчання академічної доброчесності здобувачів освіти

Технологія	Опис функціоналу	Приклади застосунків, доступних українським здобувачам	Основні освітні переваги
-------------------	-------------------------	---	---------------------------------

Симуляції	Моделювання етичних ситуацій і прийняття рішень у безпечному інтерактивному середовищі	EdApp, Mursion, локальні LMS з інтерактивними модулями	Формування практичних навичок прийняття етичних рішень, глибоке розуміння наслідків
Чат-боти	Автоматичні консультанти, що відповідають на запитання, моделюють діалоги та пояснюють етичні норми	ChatGPT (українська версія), AcaBot (інтеграція в Moodle, Telegram)	Індивідуальний супровід, формування самостійності, доступність інформації
Гейміфікація	Використання ігрових механік (бали, рейтинги, досягнення) як засобу підвищення мотивації та ефективності засвоєння матеріалу	Kahoot!, Classcraft, Duolingo for Schools	Підвищення мотивації, інтерактивність, закріплення знань через гру
Автоматизовані системи самоперевірки	Інструменти для перевірки текстів на унікальність, правильність цитування, граматику та стиль	Unicheck, Grammarly, LanguageTool, Zotero	Формування навичок самоконтролю, покращення якості робіт, зниження ризику порушень

Джерело: сформовано автором на основі джерел [9, с. 7; 12, с. 2; 14, с. 138]

Застосування зазначених інноваційних інструментів на основі ШІ в навчанні академічної доброчесності сприяє формуванню не лише теоретичних знань, а й практичних компетентностей здобувачів освіти. Вони допомагають формувати основні навички, такі як критичне мислення, самоконтроль і здатність приймати етичні рішення, які є основою високих стандартів

академічної доброчесності. Упровадження таких технологій в освітні програми створює умови для більш ефективного, доступного й мотиваційного навчання, що відповідає сучасним викликам цифрової освіти.

Для досягнення цієї мети важливо поєднувати теоретичну підготовку із застосуванням інтерактивних методів навчання. У цьому контексті освітні кейси на основі ШІ є тим інноваційним інструментом, який дозволяє змодельовати реальні академічні ситуації, у яких здобувачі освіти мають робити етичний вибір. У таблиці 2 наведено конкретні приклади кейсів, які сприяють формуванню відповідального ставлення до навчання та вдосконаленню практичних навичок дотримання академічної доброчесності.

Таблиця 2

Освітні кейси з використанням ШІ для навчання академічної доброчесності

Назва кейсу	Опис кейсу	Функціонал ШІ
Кейс «Правильне цитування»	Аналіз тексту на наявність помилок у цитуванні, навчання правильного оформлення джерел	Виявлення помилок, пояснення правил цитування, рекомендації
Кейс «Етичний вибір під час написання роботи»	Моделювання ситуацій академічного тиску (терміни, готові роботи, генератори тексту) з ухваленням етичних рішень	Симуляція сценаріїв, аналіз вибору, демонстрація наслідків
Кейс «Списування й протидія»	Симуляція контрольної роботи з вибором між списуванням і самостійним виконанням	Моделювання наслідків вибору, формування усвідомлення ризиків
Кейс «Етичні дилеми в командній роботі»	Ситуація, коли один з учасників порушує доброчесність, пошук	Моделювання діалогів, пошук компромісів, рекомендації щодо дій

Назва кейсу	Опис кейсу	Функціонал ІІІ
	шляхів урегулювання конфлікту	
Кейс «Автоматизована самоперевірка»	Самостійна перевірка робіт здобувачем на плагіат, стиль і цитування перед наданням викладачеві	Аналіз унікальності, перевірка стилістики, автоматичні підказки

Джерело: сформовано автором

Розроблення та впровадження освітніх кейсів із використанням ІІІ сприяє активному навчанню академічної доброчесності через моделювання реальних етичних дилем та ситуацій. Завдяки інтерактивності та персоналізованому зворотному зв'язку здобувачі освіти мають змогу не лише засвоїти правила, а й розвинути критичне мислення, відповідальність та навички прийняття етичних рішень в освітньому процесі. Такий підхід значно підвищує ефективність формування культури академічної доброчесності в сучасних освітніх середовищах.

Проте активне використання ІІІ в навчанні академічної доброчесності зумовлює неоднозначні реакції – від схвалення до занепокоєння (табл. 3).

Таблиця 3

Переваги та недоліки використання ІІІ в навчанні академічної доброчесності

Переваги	Недоліки
1. Індивідуалізація навчання: адаптація матеріалу до рівня знань здобувача освіти	1. Зростання ризику академічної недоброчесності: використання ІІІ для шахрайства (напр., списування, автоматичне написання текстів)
2. Доступ до великого обсягу інформації: швидке отримання відповідей і пояснень складних понять	2. Втрата критичного мислення: пасивне засвоєння знань без аналізу

3. Можливість створення симуляцій та етичних кейсів для аналізу академічних порушень	3. Залежність від технологій: зменшення самостійності здобувачів під час виконання завдань
4. Автоматизоване виявлення плагіату та порушень доброчесності	4. Обмеженість алгоритмів ШІ: системи не завжди можуть коректно трактувати контекст етичних ситуацій
5. Формування нових цифрових навичок, зокрема розуміння принципів доброчесного використання ШІ	5. Порушення приватності: збирання й зберігання персональних даних здобувачів

Джерело: сформовано автором на основі джерел [2, с. 402; 8; 21]

Отже, застосування штучного інтелекту в освітньому процесі має значний потенціал для сприяння академічній доброчесності, зокрема через персоналізацію навчання, автоматизований контроль плагіату та розвиток критичного мислення. Водночас існують певні загрози, серед яких втрата навичок самостійного мислення, зростання можливостей для недоброчесної поведінки та питання відповідальності за генерований контент. Ефективне використання інструментів ШІ у сфері освіти вимагає чітко визначених етичних стандартів, методичних рекомендацій і контролю з боку викладачів та адміністрацій ЗВО. Лише за умови свідомого й збалансованого впровадження ШІ можна очікувати його позитивного впливу на культуру академічної доброчесності.

На основі проведеного аналізу літератури та практичного досвіду автора в навчанні академічної доброчесності виокремлено низку методичних підходів, здатних переосмислити усталені освітні практики, що зводяться здебільшого до формального ознайомлення з етичними нормами. Запропоновані підходи орієнтовані на розвиток усвідомленої, діяльної етики поведінки здобувачів в умовах цифрової трансформації освіти (табл. 4).

Таблиця 4

Методичні рекомендації для викладачів щодо використання ШІ в навчанні академічної доброчесності

Рекомендація	Сутність
Визначення та публікація правил використання ШІ в навчальному курсі	Розробити чіткі та доступні для здобувачів освіти правила застосування технологій ШІ в межах курсу, які містять конкретні приклади дозволених і заборонених практик. Публікація таких правил в силабусі сприятиме формуванню прозорості, усвідомленого ставлення до використання ШІ та запобігатиме можливим зловживанням в освітньому процесі.
Упровадження курсів із цифрової етичної грамотності	Формування в здобувачів розуміння етичного використання цифрових технологій, зокрема генеративного ШІ. Зосередження уваги на поняттях авторства, плагіату, правдивості джерел.
Формування навичок критичного та свідомого використання ШІ як інструменту підтримки навчання	Заохочення використання ШІ для генерації ідей, редагування текстів, перевірки структури та мовної коректності, водночас із запобіганням його застосуванню як основного джерела готових відповідей. Формування критичного мислення, навичок перевірки правдивості інформації та усвідомлення відповідальності за зміст роботи, незалежно від джерела її створення.
Побудова навчальних сценаріїв, що демонструють етичні практики застосування ШІ	Викладачі можуть інтегрувати ШІ для розробки варіативних завдань, генерації індивідуалізованих навчальних кейсів, автоматизованої перевірки на текстові збіги та формування аналітичних звітів про прогрес здобувачів освіти. Водночас важливо забезпечувати прозорість: інформувати майбутніх фахівців про форми, мету й обсяг використання ШІ у викладацькій діяльності, що сприяє формуванню довіри та етичної взаємодії в освітньому процесі.

Рекомендація	Сутність
Інтегрування ШІ в навчальні завдання з поясненням обмежень	Надання чітких інструкцій щодо дозволених і заборонених інструментів ШІ, а також вимог до їх коректного цитування в наукових роботах здобувачів освіти (наприклад, вказівка «Згенеровано за допомогою ChatGPT»).
Використання ШІ для формування оцінювання рівня академічної доброчесності здобувачів	Пояснювати, як аналіз текстів може допомогти викладачу й здобувачу уникнути плагіату. Запроваджувати самоперевірку здобувачами своїх робіт за допомогою ШІ на наявність стилістичних помилок, некоректних посилань або відсутність логічних зв'язків – як форма саморефлексії перед поданням.
Організація публічних дискусій щодо етичних викликів і ризиків, пов'язаних із застосуванням ШІ в освіті	Створення відкритого комунікативного простору для обговорення етичних проблем, викликів і потенційних ризиків, пов'язаних із впровадженням технологій ШІ в освітній процес, зокрема у сфері академічного письма. Це сприяє формуванню усвідомленого ставлення здобувачів і викладачів до відповідального використання ШІ та підвищує рівень цифрової етичної культури.

Джерело: власна розробка автора

Таке цілеспрямоване використання ШІ в освітньому процесі дозволяє трансформувати абстрактні поняття академічної доброчесності в конкретний досвід етичного вибору, заснований на зворотному зв'язку, моделюванні наслідків та аргументованому оцінюванні дій. Цифрові платформи, які дають змогу аналізувати ситуації, формулювати коментарі й прогнозувати наслідки поведінки, сприяють формуванню так званої цифрової етичної свідомості – нового складника академічної культури, що є необхідною умовою доброчесної поведінки в умовах цифрового освітнього середовища.

Відповідно, актуальною є потреба розроблення локальних політик, які чітко регламентували б використання технологій ШІ в освітньому процесі. Водночас важливо формувати у викладачів відповідні цифрово-педагогічні

компетентності, які забезпечать ефективну, етичну та педагогічно обґрунтовану інтеграцію ШІ в освітню діяльність. Запровадження таких політик і компетентностей допоможе уникнути неоднозначностей та спекуляцій щодо допустимих меж застосування ШІ, а також сприятиме прозорості й послідовності в упровадженні нових технологій. У підсумку це створить надійну основу для системного й комплексного підходу до формування академічної доброчесності в умовах цифрової трансформації освіти.

У стратегічній перспективі розвиток системи навчання академічної доброчесності із залученням ШІ є закономірним етапом еволюції сучасної освітньої парадигми. Такий процес не лише сприятиме зменшенню порушень у сфері академічної етики, а й формуватиме критичне мислення, відповідальність за прийняті рішення та підвищення довіри до освітньої спільноти. Осмислення ШІ не як нейтрального технічного засобу, а як повноправного учасника освітнього процесу дозволяє вибудовувати нову культуру взаємодії між викладачем, здобувачем і цифровим середовищем.

Отже, інтеграція технологій штучного інтелекту в освітню практику закладів вищої освіти України відкриває нові можливості для реалізації принципів академічної доброчесності. Вона сприяє не лише підвищенню якості освітнього процесу, а й формуванню етичних, соціальних і професійних компетентностей, необхідних для відповідального академічного та професійного зростання здобувачів освіти.

Висновки. У процесі дослідження проаналізовано сучасний стан навчання академічної доброчесності в умовах цифровізації освіти та визначено потенціал застосування ШІ як інноваційного інструменту для її вдосконалення. З'ясовано, що використання ШІ дає змогу автоматизувати надання зворотного зв'язку, моделювати ситуації академічного вибору, а

також сприяти розвитку критичного мислення та формуванню ціннісного ставлення до дотримання академічної доброчесності.

Розроблені освітні кейси із застосуванням ШІ демонструють можливості технології у створенні етично орієнтованих навчальних ситуацій, наближених до реального досвіду здобувачів освіти. З огляду на це, запропоновано методичні рекомендації для викладачів щодо етичного впровадження ШІ в освітній процес, зокрема визначення та публікація правил використання ШІ в навчальному курсі, моделювання прикладів етичного використання ШІ, інтегрування ШІ в навчальні завдання з поясненням обмежень тощо.

Водночас акцентовано на ризиках, пов'язаних із шаблонізацією мислення, послабленням авторського підходу та зниженням міжособистісної взаємодії. У зв'язку з цим підкреслено важливість збереження балансу між інноваційністю технологій і гуманістичними цінностями освіти. Використання ШІ має відбуватися на засадах етики, прозорості, відповідальності та критичної рефлексії, а роль викладача повинна полягати не лише у контролі, а й у фасилітації та етичному наставництві в цифровому освітньому середовищі.

Перспективи подальших досліджень можуть бути пов'язані з розробкою моделей етичного супроводу використання ШІ в освіті, поглибленням вивчення цифрової етики, а також інтеграцією елементів етичного кодексу у функціонал освітніх платформ.

Список використаних джерел

1. Соболева С. М., Різак Г. В., Гаврик В. Є. Інноваційні моделі наукових досліджень у закладах вищої освіти України в умовах цифрової трансформації. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 16. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15050212>

2. Ніколенко К. В., Протас О. Л., Ярмоленко Т. А. Інноваційні технології штучного інтелекту для забезпечення академічної доброчесності в освітніх закладах України. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 30. С. 393–406. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12\(30\)-393-406](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-12(30)-393-406)
3. Бабчинська О. І. Академічна доброчесність як необхідно-важлива складова наукової діяльності та освітнього процесу. *Інтерактивний освітній простір ЗВО: матеріали всеукраїнського науково-практичного вебінару* (м. Вінниця, 11 травня 2023 р.). Вінниця, 2023. С. 63–66. URL: <http://www.vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb112023.pdf> (дата звернення: 01.06.2025).
4. Доценко І. О. Академічна доброчесність у системі забезпечення якості вищої освіти. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2022. № 32. С. 31–42. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2022-32-31-42> (дата звернення: 01.06.2025).
5. Дубняк М. В. Проблеми використання ChatGPT у науковій діяльності: роль етичних і правових норм. *Створення, охорона, захист і комерціалізація об'єктів права інтелектуальної власності: збірник матеріалів VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (м. Київ, 26 квітня 2023 р.). Київ, 2023. С. 64–68. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/56772> (дата звернення: 01.06.2025).
6. Зайченко О. Ю., Зайченко Ю. П. Методи штучного інтелекту як ефективний інструмент з виявлення плагіату. *Академічна доброчесність: виклики сучасності: збірник наукових есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян* (Республіка Польща, Варшава, 22.03. – 30.04.2021). Варшава, 2021. С. 60–66. URL: https://www.iiasc.org/wp-content/uploads/2021/05/iiasc_academic_integrity_04_2021-1.pdf#page=60 (дата звернення: 01.06.2025).

7. Ульянова Г. О., Бааджи Н. П. Академічна доброчесність як основа академічного успіху. *Правова позиція*. 2022. № 4(37). С. 98–103. DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-6473.2022-4.18>

8. Філіпенко Л. В., Думанський О. В., Козак О. В. Академічна доброчесність в науковому та освітньому середовищі закладів освіти України: погляд крізь призму наявності штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 19. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/380> (дата звернення: 01.06.2025).

9. Горчинський С. В., Софілканич М. І., Горбенко І. Ф. Якість української освіти й академічна доброчесність: вплив застосування штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 20. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/407> (дата звернення: 01.06.2025)

10. Лактіонова Ю. Впровадження нейромереж в освітній процес: забезпечення академічної доброчесності. *Оновлення моделі інтегральних компетентностей в контексті досягнення цілей сталого розвитку*: збірник матеріалів VI Регіональної науково-практичної конференції (м. Нікополь, 29 лютого 2024 року). Нікополь, 2024. С. 91–94. URL: https://pf.udu.edu.ua/images/2024_dok/ЗБІРНИК_29.02.2024_Нікополь.pdf#page=91 (дата звернення: 01.06.2025).

11. Андрощук А. Г., Малюга О. С. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*. 2024. Вип. 3. №. 2. С. 27–35. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20240302.04>

12. Мельник Ю., Тодорова С., Шевченко Г. Філософія штучного інтелекту у вищій освіті. *Humanities Studies*. 2024. № 19 (96). С. 126–134. DOI: <https://doi.org/10.32782/hst-2024-19-96-14>

13. Внукова О. М., Калініна К. Р., Цховребашвілі О. Ф. Наукові підходи до формування академічної доброчесності здобувачів у закладах вищої освіти.

Інноватика в освіті, науці та бізнесі: виклики та можливості: матеріали IV Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (м. Київ, 17 листопада 2023 року). Київ. 2023. С. 34–39. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/26544/1/Innovatyka2023_V1_P034-039.pdf (дата звернення: 01.06.2025).

14. Партико Н. В., Смирнова І. М., Житомирська Т. М. Академічна доброчесність в епоху штучного інтелекту: виклики та можливості для здобувачів освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2024. С. 265–269. URL: <http://innovpedagogy.od.ua/archives/2024/72/55.pdf> (дата звернення: 01.06.2025).

15. Шелевер О. В., Капітан Л. І., Коновалов О. Ю. Адаптивне навчання здобувачів за допомогою сучасних цифрових платформ. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 75. С. 269–272. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/75.52>

16. Про освіту: Закон України від 18.06.2020 р. № 725-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 01.06.2025).

17. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Редакція від 01.06.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення: 01.06.2025).

18. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 року № 848-VIII. Редакція від 09.04.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text> (дата звернення: 01.06.2025).

19. Про Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): лист МОН України від 15.08.2018 р. № 1/11-8681 URL: <https://ivpz.kh.ua/wp-content/uploads/2020/09/1-11-8681-vid-15082018-rekomendatsii-shchodo-zapobigannya-akademichnomu-plagiatu.pdf> (дата звернення: 01.06.2025).

20. Кодекс академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету. Суми: Сумський національний аграрний університет, 2024. URL: <https://drive.google.com/file/d/142uwVZKHnDYNQJ6TKFxaaPcr7rT5qTN8/view> (дата звернення: 01.08.2025).

21. Sullivan M., Kelly A., McLaughlan P. Chat GPT in higher education: Considerations for academic integrity and student learning. *Journal of Applied Learning and Teaching*. 2023. Vol. 6. №1. DOI: <https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.17>